

gewicht en is *ontastbaar*, bestaat dus niet als voorwerp, maar is toch „iets” dat zich afspeelt binnen de zenuw. Ook hebben wij tot heden nog geen enkel middel waarmee wij het bestaan van dat „iets”, dat in die zenuw plaats grijpt, kunnen aanschouwen. Nu is het hier de vraag of prof. VAN RIJNBERK datgene, hetwelk in die zenuw geschiedt, tot het begrip „verschijnselen” wil gerangschikt zien, ja dan neen. Zoo niet, dan zou volgens zijn definitie van „geest” ook het zich voortgeleidend proces in de oogzenuw daartoe moeten worden gerekend; zoo ja. dan valt m. i. zijn definitie van geest in duigen.

's-Gravenhage, 16 Mei 1914.

W. POOLMAN.

Dat zich over een geprikkelde zenuw een (physische? chemische? waarom niet: physiologische?) toestandsverandering voortplant (de z.g. „Erregung”), kunnen wij wel degelijk aanschouwelijk maken, bijv. door den electricen actiestroom van de zenuw af te takken en te meten. Door deze zelfde methode kan men ook aantoonen, dat in de hersenen „Erregungen” afloopen. Maar wie die actiestroom van den galvanometer afleest, kan noch daaruit, noch uit eenig ander objectief gegeven, afleiden, dat de „Erregung” in het eene geval *zonder*, in het andere, *met* bewustzijn gepaard ging. Dat de hersenen functioneeren, dat is te zeggen dat zich daar physische, chemische, physicochemische, kortom physiologische processen afspelen . . . dat kunnen wij met talrijke (electriche, chemische enz.) methoden aanschouwelijk maken, even goed als wij dat voor nier of lever kunnen. Maar dan komen wij nooit verder, dan dat wij met objectieve middelen, objectieve veranderingen bestudeeren. Gesteld collega POOLMAN plant de elektroden van zijn galvanometer op iemands hersenschors. en hij ziet een uitslag van de snaar, dan moet hij zeggen: daar is actie, daar is „Erregung”, daar is stoffelijke verandering. Maar of er ook in het bewustzijn iets bij plaats vindt, dat kan noch hij noch iemand ter wereld met zekerheid weten, dan het subject zelf dat daar als proefpersoon dient.

Daarom behoort dat, wat in de geprikkelde zenuw plaats vindt, tot de objectieve verschijnselen; en behoort, dat wat in het bewustzijn plaats vindt, daar niet toe.

Amsterdam, 17 Mei 1914.

G. VAN RIJNBERK.

VRIJE SPECIALISTENKEUZE.

Nu de ziekte wet aanstaande is, zou het van het grootste belang zijn, dat het vraagstuk inzake de poliklinieken was opgelost en eveneens dat de regeling wat betreft de specialistische hulp was afgebakend. Dat een ziekenfondslid het recht krijgt dien specialist te kiezen, dien hij wenscht en dit geen bezwaar voor het fonds oplevert, is billijk. Iets anders echter is de vraag door dr. D. A. DE GROOT in het vorig nummer aangeroerd, of namelijk de fondsleden het recht zullen hebben zelf te beoordeelen, of zij een specialist willen raadplegen. Met een beroep op de *privaatpraktijk*, waar geen regelen getroffen kunnen worden, maar alleen met wenschelijkheden is te rekenen, meent hij met cijfers te kunnen aantoonen, dat den fondsleden vrijheid dient gelaten. Nu meen ik, dat uit het feit, dat slechts 10 pCt. der patiënten op verzoek van den huisarts een specialist raadpleegden, in de verste verte niet kan worden afgeleid, dat de overige 90 pCt. bepaald specialische hulp noodig hadden. In een ziekenfonds toch, waar alles op zuinig beheer aankomt, is het niet overbodig een rem aan te leggen, om te voorkomen, dat het actief in een passief overgaat, al zijn ons door de C. O. van de toekomstige ziekenfondsen ook gouden bergen voorspeld. Er zullen personen moeten zijn, die uitmaken, of er specialistische hulp noodig is, en over deze personen beschikken de ziekenfondsen in hun huisartsen. De veeleischendheid der

fondsleden laat niet toe aan hen over te laten te beslissen, of zij aan een specialist hun genezing opdragen. Evenmin is dit mogelijk, als dat wij aan de fondsleden overlaten te bepalen, wanneer zij in een ziekenhuis willen opgenomen worden om daar een rustkuur te volbrengen.

Wat blijft er voorts over van den specialist, waar blijft het speciale van zijn vak, als hij hulp moet verschaffen daar, waar niet een speciale techniek of een speciale diagnostische kennis wordt vereischt. Zijn specialisme verwatert en hij eet mede uit den ruif der huisartsen. Als een schrokkerige Gijs heeft het specialisme den muil geopend om de huisartsen op te slikken en in duidelijke bewoordingen heeft hun organisatie de medewerking aan de ziekenfondsen van hun eisch, „vrije specialistenkeuze” afhankelijk gesteld. De laatste banden, waarmede nu nog de huisartsen aan het gezin zijn verbonden, worden verbroken en als een rammelend rif zinkt het instituut der huisartsen in een, om te rusten op zijn vroeger herhaalde lauweren.

Utrecht, 18 Mei 1914.

F. J. TEN CATE.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

DRESDEN. — **De radium-rijkdom van Saksen.** Radium-onderzoekingen in het koninkrijk Saksen hebben tot uitkomst gehad, dat Saksen buitengewoon rijk is aan wateren met een hooge radio-activiteit, en dat ook de natuurlijke gegevens aanwezig zijn om op verschillende plaatsen van het land van deze kostbare eigenschap een nuttig gebruik te maken ter behandeling van zieken. (*Münch. med. Wochenschr.*).

— **Geschiedkundig-hygiënisch museum.** Dr. O. NEUSTÄTTER, directeur van het geschiedkundig-hygiënisch museum, verzoekt ons ook in ons weekblad te vermelden, dat aan genoemd museum de plaats van assistent van den directeur („Direktorial-Assistent”) moet worden bezet. De voorkeur wordt gegeven aan geschiedkundig-geneeskundigen, maar ook geschiedkundigen op het gebied der natuurwetenschappen kunnen wellicht in aanmerking komen. Sollicitaties met nauwkeurige beschrijving van de tot nog toe gevolgde studie en werkzaamheid en opgave van de gewenschte bezoldiging richt men aan het historisch museum, Dresden, N. 6. Grossenhainerstrasse 9.

BERLIJN. — **Sluiting van een beroemde natuurgeneeskundige inrichting.** De toenemende klachten over den ongewenschten gang van zaken in de wijd en zijd beroemde Naturheilstalt van BILZ heeft ten gevolge gehad, dat de regeering de instelling heeft gesloten. Het is hem en zijn familie eens en voor goed verboden aan het hoofd van zulk een instelling te staan, en zou een ander de inrichting willen overnemen, dan zouden daar toch een aantal ziekten niet in behandeling mogen worden genomen. Ook aan den arts, die BILZ ter zijde stond, is de concessie, om aan het hoofd der inrichting te staan, geweigerd en het beroep, dat deze Sanitätsrat tegen die beslissing had aangeteekend, heeft hij ingetrokken. En ten slotte heeft de Napoleon der vrije geneeskunst het moeten beleven, dat zijn zoon hem ontrouw is geworden, en, daar hij in vaders inrichting geen genezing kon vinden, zich *onder een valschen naam* in behandeling heeft gesteld van een aanhanger der zoo gehate schoolgeneeskunde! (*Deutsche med. Wochenschr.*).

LONDEN. — **Nationale commissie voor de bevolkingstoename.** De nationale raad voor de volkzedden heeft een commissie ingesteld tot bestudeering van de geboortecijfers in Engeland, en deze commissie heeft het hoofdbestuur der British Medical Association uitgenoodigd, één of meer zijner leden af te vaardigen naar de